

2022-01-13

Ert dnr:
A2021/02328/ARM

Arbetsrättssektionen
Jeanette Grenfors

Arbetsmarknadsdepartementet
10333 STOCKHOLM

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om förbättrade arbetsvillkor på digitala plattformar, COM (2021) 762

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Sveriges Kommuner och Regioner har gjort en första analys och bedömning av kommissionens förslag till direktiv om förbättrade arbetsvillkor på digitala plattformar. Med anledning av den korta remisstiden lämnar SKR endast några korta övergripande synpunkter på förslaget. Förbundet avser att återkomma med ytterligare synpunkter under arbetets gång vid kommande partssamråd i frågan och emotser ett fortsatt nära samarbete mellan parterna och regeringskansliet i den vidare analysen och arbetet med förslaget.

SKR konstaterar inledningsvis att det redan existerar en omfattande EU-rättslig reglering på arbetsmarknaden för arbetstagare respektive egenföretagare, som i stora delar även omfattar plattformsarbete. Förbundet förespråkar en enhetlig reglering för hela arbetsmarknaden, framför en särreglering av vissa typer av arbete, i detta fall plattformsarbete. Även om förslaget till direktiv avser att omfatta endast plattformsarbete så är det långtgående och avviker från grundläggande principer i svensk arbetsrätt och den svenska arbetsmarknadsmodellen. Förbundet ser därför att förslaget kommer att få påverkan på svensk arbetsrätt och den svenska arbetsmarknadsmodellen i stort eftersom det innehåller många ur svenskt perspektiv systemfrämmande delar.

SKR avstyrker direktivförslaget.

Det är inte lämpligt genomföra en särreglering av plattformsarbete på föreslaget sätt i form av ett EU-direktiv.

Direktivförslaget strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i sin utformning, innehåll, omfattning och detaljeringsgrad. Direktivet är i sin helhet inte proportionerligt och bör – om det genomförs – omarbetas och kortas ned så att det finns ett tydligt utrymme för nationell reglering i lagstiftning och hantering av arbetsmarknadens parter. Subsidiaritetsprincipen ska beaktas och EU-regleringen ska utformas så att genomförandet tar hänsyn till medlemsstaternas traditioner på arbetsmarknadsområdet: lagar, kollektivavtal och arbetsmarknadsparternas roll och autonomi.

Förbundet ser även att det kan föreligga ett behov av att analysera den rättsliga grunden för förslaget ytterligare.

För svensk del innebär det nuvarande förslaget sammantaget utifrån dess omfattning, detaljeringsgrad, rättsosäkerhet och brist på flexibilitet och nationellt handlingsutrymme en påtaglig risk för ingrepp i den svenska arbetsmarknads- och kollektivavtalsmodellen.

På svensk arbetsmarknad ligger ansvaret för regleringen av bl.a. anställningar på arbetsmarknadens parter, huvudsakligen genom kollektivavtal. Även tillsyn och kontroll av efterlevnad av dessa avtal hanteras av arbetsmarknadens parter. Direktivförslaget ålägger istället främst ansvaret för denna reglering och kontroll av efterlevnad på medlemsstaterna och på olika myndigheter, som i flera fall saknas i Sverige. Exempel på detta för svenska förhållanden främmande myndighetstänk återfinns bl. a. i artikel 3, 4, 12 och 16.

SKR anser att det är olämpligt att på föreslaget sätt i ett och samma direktiv blanda ihop flera olika frågor och rättigheter, olika anställningsformer och andra former för arbete, blanda olika begrepp såsom arbetstagare, egenföretagare och s k falska egenföretagare, algoritmisk verksamhetsledning och hantering på ett bredare plan i plattformsarbete, och att göra olika delar av direktivet tillämpligt på olika personkategorier i plattformsarbete på olika sätt. Innebörden och tillämpligheten av direktivets olika delar på olika personkategorier är i stora delar oklar och ger upphov till ett stort antal frågor. Konsekvenserna av förslaget är därmed svåra att överblicka och vidare analys behövlig.

Kapitel I Allmänna bestämmelser, artiklarna 1-2

Artikel 2 Definitioner

Definitionerna i artikel 2 av såväl plattformsarbete, person som utför plattformsarbete och plattformsarbetstagare är utformade på ett otydligt sätt, vilket riskerar att leda till svårigheter att förutse när denna föreslagna särreglering ska tillämpas.

Kapitel II Sysselsättningsstatus och rättslig presumtion om anställningsförhållande, artiklarna 3-5

Innehållet i dessa artiklar, förslagen om presumtion om anställningsförhållande, fastställda kriterier för denna bedömning och omvänd bevisbörda vid motbevisning av presumtionen skiljer sig kraftigt från vad som gäller enligt svensk rätt och praxis. De föreslagna bestämmelserna riskerar att få bred tillämpning och kan förväntas få effekter på vår svenska arbetsmarknadsmodell och kollektivavtal.

En central fråga för förbundet är att arbetstagarbegreppet fortsatt definieras nationellt. Genom föreslagen presumtion, omvänd bevisbörda och uttömmande, bindande kriterier för bedömning, definieras arbetstagarbegreppet, för plattformsarbete och på

längre sikt även för andra personkategorier, i praktiken på europeisk nivå, i och med direktivförslaget. Skrivningarna om nationella definitioner, i t.ex. artikel 1. punkt 2 och artikel 2. punkt 1 (4) blir missvisande och får i praktiken underordnad betydelse.

Det är också oklart vilken den faktiska innebörden av artikel 4 och skäl 24 är och vilka konsekvenser som det får i förhållande till att den rättsliga presumtionen för ett anställningsförhållande ska gälla i alla relevanta administrativa och rättsliga förfaranden och att behöriga myndigheter ska utgå från denna presumtion. Om t.ex. Försäkringskassan och Skatteverket ska utgå från arbetstagarpresumtionen i sina bedömningar och beslut, så riskerar i praktiken även tillämpningen av socialförsäkrings- och skatterättsliga regelverk, som är nationell kompetens, att påverkas av direktivet.

SKR förespråkar istället att en helhetsbedömning fortsatt görs på nationell nivå utifrån alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet, på det sätt som sker enligt svensk rätt idag, när man avgör vilken typ av avtalsförhållande som föreligger mellan plattformen, den som utför arbete och den som mottar arbetet.

Kapitel III Algoritmisk verksamhetsledning, artiklarna 6-10

Bestämmelserna om algoritmisk verksamhetsledning är en nyhet och det finns inga motsvarande bestämmelser i svensk rätt.

Förslaget i denna del väcker många frågor. Det innebär i flera delar en dubbelreglering på europeisk nivå, t.ex. av redan befintlig lagstiftning om information och samråd samt GDPR. Innehållet i artiklarna synes på flera punkter vara motstridigt och mer långtgående än den redan existerande lagstiftningen och även motstridigt avseende innehållet i artiklarna sinsemellan i direktivförslaget. De föreslagna reglerna är därmed svårtolkade och måste analyseras djupare. Förbundets grundinställning är dock att befintlig lagstiftning information och samråd och GDPR är tillräcklig och att dessa frågor inte bör särregleras för plattformensarbete.

Övrigt

SKR har i detta skede inga ytterligare synpunkter på förslaget men återkommer under arbetets gång.

Sveriges Kommuner och Regioner

Staffan Isling

VD

Caroline Olsson

Avdelningsdirektör, avdelningen för arbetsgivarpolitik